

Gällivare kommun

Granskningsnoteringar; Ansvar och tillsyn avseende gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle

Kommunens revisorer har i 2009 års revisionsplan planerat in en förstudie av kommunens ansvar och tillsyn avseende gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle. Valet av granskningsinsats har skett utifrån risk- och väsentlighetsanalys. En förstudie av denna omfattning ger inte tillräckligt underlag för att bedöma huruvida kommunen har en ändamålsenlig organisation för ansvar och tillsyn avseende gruvdamning. Det är inte heller möjligt att uttala sig om verksamheten bedrivs med tillräcklig intern kontroll och på ett ekonomiskt tillfredställande sätt. Syftet med förstudien är att indikera vilka fortsatta granskningsbehov som kan finnas inom det aktuella området.

I förstudien har kommunens miljöhandläggare lämnat information rörande kommunens ansvar och tillsyn avseende gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle.

Befintliga styrdokument

Vi konstaterar att det finns beslutade lagar rörande kommunens ansvar och tillsyn avseende gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle. Nedan återger vi de dokument som framkommit under förstudien.

Länsstyrelsen har tillsynsansvaret för gruvverksamheterna i Gällivare kommun utifrån Miljöbalkens bestämmelser. Störningar som kan orsaka olägenheter för människors hälsa och miljö regleras i Miljöbalkens kapitel 1, kapitel 2 och kapitel 9.

Verksamhetsutövaren skall i sin verksamhet ha kunskap för vilken påverkan verksamheten har ur miljö- och hälsoskyddsperspektiv och förebygga eventuella störningar enligt Miljöbalkens kapitel 2 §2 och kapitel 26 §19.

Gällivare kommun har inom kommunen ansvar för människors hälsa och miljö enligt Miljöbalken kapitel 9, där olägenhet för människors hälsa och miljö avser störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som ej är ringa eller helt tillfällig.

Enligt SFS 2001:527 Förordning om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft; Miljö kvalitetsnormer 9§ får inte PM10-halten som dygnsmedelvärde överstiga 50 mikrogram per kubikmeter luft under ett dygn mer än 35 gånger per år eller 40 mikrogram under ett kalenderår (årsmedelvärde).

Enligt SFS 2001:527 Förordning om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft; Kontroll av föroreningsnivåer 9§ skall varje kommun kontrollera att miljö kvalitetsnormerna i 4–9 §§ uppfylls inom kommunen. Kontrollen skall ske genom mätningar, beräkningar eller annan objektiv uppskattning.

LKAB upprättar årligen en miljörapport vilken innehåller information om exempelvis:

- Undersökningar från verksamheten
- Åtgärder som vidtas för att minska miljöpåverkan
- Undersökningar av risker
- Rutiner för fortlöpande miljöförbättrande åtgärder

Miljörapporterna finns att ladda ner på LKAB:s hemsida www.lkab.se

Granskningsresultat

Inkomna ärenden där Gällivare kommun har tillsynsansvar handläggs, enligt miljökontoret, genom att verksamhetsutövaren till den verksamhet som orsakar en störning kontaktas och ges möjlighet att åtgärda detta. Om inkomna ärenden avseende störningar gäller verksamheter där Länsstyrelsen har tillsynsansvar kontaktas Länsstyrelsen. Information som sedan inkommer vidarebefordras till Länsstyrelsen.

Inkomna ärenden diarieförs i handläggarestödet Miljöreda. Enligt utdrag från diariet kort har klagomål rörande damning från LKAB inkommit sedan år 2003. Länsstyrelsen har svarat på skrivelser och delgett miljö- och byggnämnden Länsstyrelsens beslut till LKAB.

Enligt miljöhandläggare tar Gällivare kommuns miljö- och byggnämnd del av det miljöarbete som gruvverksamheterna gör på olika sätt, men främst genom LKAB:s miljörapporter och LKAB:s egna mätningar av nedfallande stoft i Malmberget och Koskullskulle.

Enligt LKAB:s miljörapport 2008 överstiger 11 mätvärden av nedfallande stoft LKAB:s eget målsättningsvärde, det vill säga nivån för normala bakgrundvärden för tätorter (250 g/100m³ och 30 dygn). Under år 2008 har överstiganden av miljö kvalitetsnormen för Pm10-halten uppmätts vid sju tillfällen.

LKAB ska enligt LKAB:s miljörapport 2008 genomföra kontinuerlig mätning av partiklar i utomhusluft (stoftmätning) i omgivningen till verksamheten, försedd med larmfunktion och övervakning dygnet runt. LKAB ska senast den 31 mars 2008, enligt miljödomstolens deldom M2090-06, till tillsynsmyndigheten redovisa förslag på lokalisering av mätplatser för den kontinuerliga stoftmängden med motivering till varför redovisade mätplatser valts, samt en beskrivning av hur mätningarna ska genomföras. Enligt Länsstyrelsens miljö-

skyddsenshet vilken handlägger gruv- och stålindustri har LKAB redovisat förslag på mätplatser samt en beskrivning av hur mätningarna ska genomföras.

LKAB har enligt LKAB:s miljörapport 2008 utökat antalet mätpunkter för övervakning av damningssituationen sedan år 2006.

LKAB har enligt miljörapport 2008, i samråd med tillsynsmyndigheten, aktivt arbetat med damningsbegränsande åtgärder kopplade till transport och deponering av gråberg och den damning som dessa aktiviteter ger upphov till. Det bekräftas av Länsstyrelsens miljöskyddsenshet vilka menar att LKAB har svårt att bemästra damning från Kaptensgropen som bildas genom ras, sättningar och frostsprängningar under vintern.

Miljö- och byggnämnden har haft informationsträffar tillsammans med LKAB, där LKAB informerar om sin verksamhet och det miljöarbete som utförs för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen miljöskyddsenshet har haft samråd tillsammans med bland annat miljö- och byggnadsnämnden angående gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle.

Vår rekommendation

Vi rekommenderar att revisorerna avvaktar med djupgranskningen av kommunens ansvar och tillsyn avseende gruvdamning m fl störningar från gruvverksamheten i Malmberget och Koskullskulle. Vår bedömning baseras framförallt på att;

- LKAB utökat antalet mätpunkter för övervakning av damningssituationen
- LKAB har enligt miljörapport 2008, i samråd med tillsynsmyndigheten, aktivt arbetat med damningsbegränsande åtgärder kopplade till transport och deponering av gråberg och den damning som dessa aktiviteter ger upphov till
- kommunen såväl som LKAB saknar rådighet över lämpliga åtgärder
- Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet yttrat sig i frågan till såväl Miljödomstolen som LKAB vilket visar att kommunen inte behöver agera för att Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet skall agera.

Kiruna 2009-06-02

Rolf Särkimukka

Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers